

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

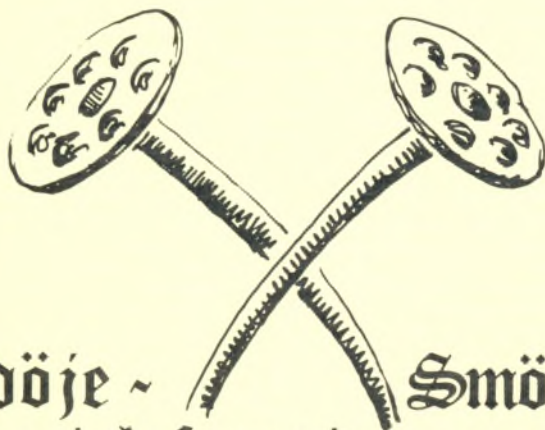
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

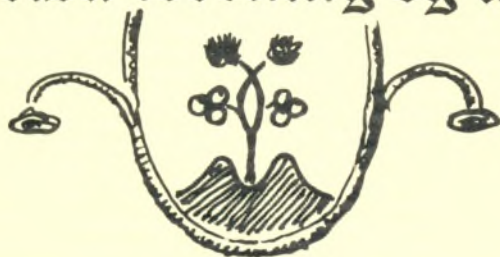
Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Ledöje ~ Smörum
historisk forening og arkiv

10. Årgang Nr.1 1988

HISTORISK FORENING - FORMANDENS BERETNING FOR 1987

1987 blev et godt år for Foreningen. Generalforsamlingen d. 28. februar 1987 blev velbesøgt, og det efterfølgende "Åbent hus arrangement" i anledning af Arkivets 10 års dag og Foreningens 15 års dag blev et meget vellykket og velbesøgt arrangement. Ved denne lejlighed blev Ledøje-Smørum Filmen for første gang vist for et større publikum. Ideen med at holde generalforsamling en lørdag og derefter åbent for medlemmerne fandt vi så god, at det vil blive gentaget d. 27. februar (se vedlagte indbydelse).

Medlemsskaren har været stabil. Ved tærsklen til det nye år gøres der forsøg på at få kontakt med nye tilflyttere. Foreningen har fået fremstillet informationsmateriale, der i kort form fortæller om arbejdet.

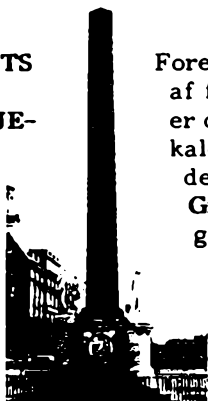
I forbindelse med fødselsdagene fik forening og arkiv en række gaver og hilsener. Særligt glædeligt var det at modtage 25.000 kr. fra Gudmund Jørgensens Fond. Pengene tænkes primært anvendt til genudgivelsen af Riis-Nielsens bog om Smørumnedre.

Foredragsrækken har været pænt besøgt. Næstsidste foredrag hed "Jelling Viet og Jelling kirke". Det foredrag havde vi glædet os meget til, men foredragsholderen nåede ikke frem. En vinterstorm i Nordsøen havde forsinket museumsinspektør Knud J. Krogh så meget på rejsen fra Færøerne til Danmark, at det var umuligt at nå frem.

Sidste foredrag i sæson 86/87 blev holdt af forfatteren Siegfred Svane og handlede om "De gamle Helligkilder".

**TIRSDAG DEN 1. MARTS
KL. 19.30
FOREDRAG PÅ LEDØJE-
SMØRUM BIBLIOTEK**

PALLE LAURING fortæller om Stavnsbåndet i anledning af 200-året for Stavnsbåndets ophævelse.

Foredraget, der er arrangeret af foreningen og biblioteket, er det første af en række lokale arrangementer i forbindelse med 200-års jubilæet. **Gratis** billetter til foredraget kan hentes på biblioteket fra mandag d. 22. februar eller bestilles pr. tlf. 02 65 21 40.

Helle Furbo.

I indeværende sæson har der været holdt 3 foredrag. I oktober om Chr. d. IV ved museumsleder Mogens Bencard. November bød på "Mønter og Overtro" ved cand. mag. Keld Grindner-Hansen, og endelig rundede vi af i december med "OL i Olympia" ved lektor Erik Worm. Foredragsprogrammet blev udsendt som selvstændigt program, og der blev tilbudt en kørselsordning for ikke selvtransporterende.

Udflugter

Forårsturen gik til Nybølleområdet, og efterårsturen til Jægerspris, Julianehøj og Nordskoven. Den lokale tur var meget velbesøgt, mens efterårsturen var for en lille skare. Det var synd, for det var en meget veltilrettelagt tur. Tak til turudvalget.

Arbejdsgrupperne

Fotogruppen arbejder med affotografering og nye optagelser ude i marken. Registreringsgruppen er nået langt i sit registreringsarbejde. Der har været arbejdet støt og stædigt med at få styr på den voksende samling. Arkæologigruppen har fået eget lokale, hvilket giver helt andre arbejdsbetingelser.

En særlig gruppe tager sig af forberedelserne til 200-året for Stavnsbåndet. Der har været arbejdet med projektet i over et halvt år. En styringsgruppe koordinerer, og underudvalg forbereder PR, udstilling, foredrag og en større fest i Smørumovre d. 19/6. Sæt kryds ved datoen!

Bladet

Som det fremgår af et "læserbrev", takker den værende redaktør af med dette nummer af bladet. Bestyrelsen arbejder i denne anledning med forskellige løsningsmuligheder.

Det har bl.a. været drøftet at lave en anden "bladmodel". Denne idé bygger på et årsskrift suppleret med et informativt medlemsnyt afpasset efter foreningens aktiviteter. Årsskriftformen giver nogle uafprøvede muligheder og er i øvrigt en form, der anvendes af mange foreninger.

Lokalhistorisk Arkiv

Der har været arbejdet meget med at finde en anden ordning for ansættelsen af arkivets leder. Det er ikke lykkedes endnu, og derfor skal der rettes en særlig tak til det personale, der har formået at få den daglige drift til at fungere.

Lokalerne

Der er gennemført tyverisikring af Foreningens lokaler.

Det kommende år

200-året for Stavnsbåndets ophævelse vil præge 1988. Vi håber på god tilslutning til arrangementerne. Det andet store håb er at få en anerkendt samling i Smørum Gl. Skole. Det vil give mulighed for en egentlig udstilling, og det savnes!

Afslutningsvis skal lyde en tak til alle, der i den forløbne sæson har ydet en indsats for Forening og Arkiv.

Vi ser frem til en spændende sæson i 1988.

Steen Asger Jensen.

LOKALHISTORISK ARKIV - ÅRSBERETNING 1987

Dette bliver en kort beretning fra Arkivet, da man vel kan sige, at Arkivet har kørt på lavt blus det sidste år.

I starten af 1987 fratrådte Kirsten Faulk som leder af Arkivet, og tilbage er vi tre medarbejdere - Edla Nikolaisen, Pia Christensen og undertegnede som daglig leder.

Vi har haft en del afleveringer og får da også besøgende, men kunne godt ønske flere af begge dele.

Vi er der i åbningstiden, men må desværre forsømme den meget vigtige del af arkivets aktivitet, nemlig det opsøgende og udadvendte arbejde samt udstillinger. Desværre er der ingen af os, som kan afse mere tid til arkivarbejde end de ca. 4 timer om måneden, der er åbent.

Vi må erkende, at Kirsten Faulk har gjort en enorm indsats for Arkivet, og at ingen af os, der stadig er der, kan bruge så mange timer på det, som Kirsten har gjort.

Jeg vil slutte beretningen med at håbe, det vil lykkes at finde en ny, aktiv arkivleder, for der er virkelig en vigtig og interessant opgave at gå i gang med.

Aase Thygesen.

Smørumnedre

SMØRUMNEDRE VANDVÆRK (1910-69)

Vandværket, der lå nord for landsbyen, midt på "Møllebakken" ud for den nuværende bebyggelse "Kong Svends Parken" (Liljehaven), bestod af en rund, muret beholder på ca. 600 kubikmeter - 600.000 liter - og et skur på toppen, indeholdende diverse teknik og elektricitetsmåler samt, på siden af beholderen - der var dækket med jord og græs - et muret rum, "maskinsalen", med et par pumper med tilhørende hydroforer, der tjente til trykforøgelse på afgangsvandet; til overmål var der yderligere installeret en mindre kompressor, der satte ekstra lufttryk på hydroforerne... altsammen i forsøg på at holde nødvendigt tryk på ledningsnettet, der var alt for snævert dimensioneret til det med årene stigende antal brugsteder. Hovedledningen ned gennem byen var kun af dimension som et almindeligt husholdningsrør.

Vandet blev pumpet op fra en dyb boring nær værket og leveredes til forbrugerne som ubehandlet råvand, ofte med en betragtelig del urenheder - især rødgul okker. Vandkvaliteten blev da også diskuteret på alle de generalforsamlinger, jeg var med til i Interessentskabet (tilflyttet 1962), og man drøftede hvert år ivrigt betimeligheden af at investere i et rensningsanlæg - med skarpe meninger for og imod. "Imod" var dog altid i overtal... formentlig dikteret af en sund skepsis over for nytten af at "lappe" på dette anlæg, der var så primitivt også på næsten alle andre områder.

Især den omtalte okker gav problemer, så hver eftersommer steg bestyrelsesmedlemmerne ned i beholderen - dog efter at den var tømt for vandet, der i løbet af 1/2 døgn tid løb ned ad bakken og ned i byen til gadekæret, når der udvendigt blev åbnet for et hul i beholderens side.

På skift steg man så ned, to ad gangen, og øste med kost og skovl okkeren op i en spand, der blev hejset op et utal af gange og tømt af de "tjenstgørende" oven på beholderen. Efter endt rengøring tog jeg så et billede, efter at der atter var åbnet for vandindløbet. Vistnok temmelig enestående billede fra et vandværk; jeg havde dog sikret mig, at man ikke tog stigen op, før jeg havde bragt mig selv i sikkerhed! - Det var ikke nogen imponerende vandmængde, der pr. tidsenhed strømmede ind i den faktisk ret store beholder, så det tog tid at få den fyldt... og ofte blev den

ved brug - især i den varme årstid - så nær tømte, at det "indplaskende" vand mudrede okkeren op, så den kom med ud i forsyningsnettet.

Efter at have rensset sig personligt mødtes man hos smeden til et opulent og velfortjent frokostbord... med garanteret o k k e r f r i t vand - fra Aalborg!

Det var tider med en vis hygge, der er gået fløjten med den nødvendige modernisering af vandforsyning, veje, telefonvæsen og meget andet... en hygge, som det ikke er muligt at overføre på et samfund med snart 10.000 sjæle... en fortid, som HISTORISK FORENING prisværdigt og fortjenstfuldt virker for at bevare mindet levende om gennem aktiviteter og ARKIV.

F. H. Solhauge, marts 1987 .

Rensningsholdet efter endt arbejde et af de sidste år før værket endeligt, nemlig fra venstre Ole Neergaard Madsen med søn, undertegnede, købmand Jacobsen, politiassistent Riis-Nielsen (bag købmanden) og smedemester Arnfeldt Andersen. Husmand Vald. Andersen mangler.

Ledøje

DEN GAMLE TINGVEJ

En vejstrid fra Aarene 1630-38

I Aarene 1630 og 31 førtes en lang og bitter Strid mellem Egby-Hvessinge Bymænd paa den ene Side og Bymændene fra Ledøje paa den anden om den alfare Vej, der løb gennem Lundsled paa Egby Mark. Egby-Mændene mente ikke, at det burde være den rette Vej til København, men Ledøjefolkene paastod, at de havde færdes der paa deres Torvevej uklaget og ukæret fra Arilds Tid.

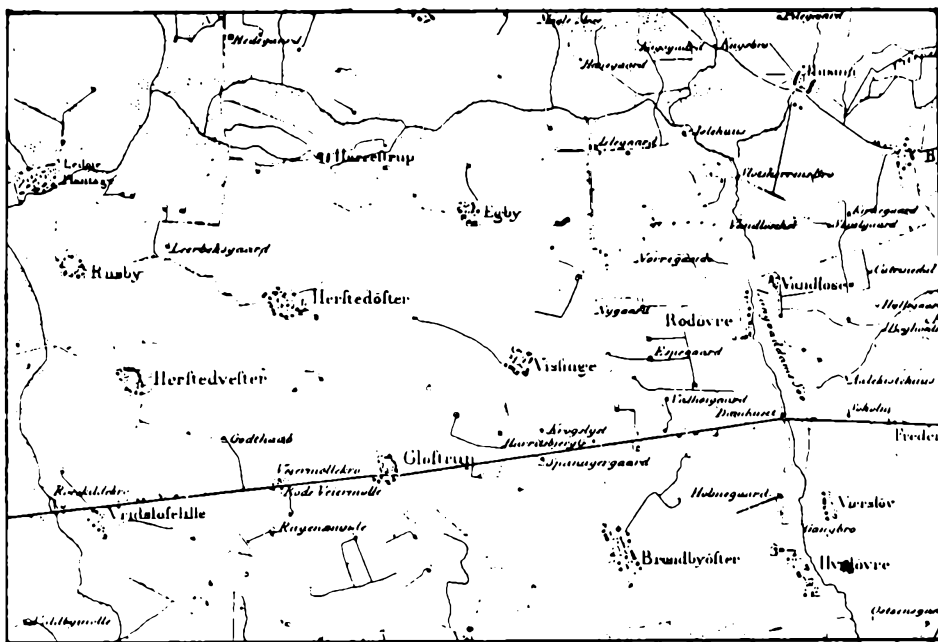
Laurids Gregersen fra Ledøje talte paa Tinge for sine Bymænd og fremlagde ogsaa et skriftligt Indlæg. Han hævdede, at Folk fra Ledøje, Gundsømagle og andre omliggende Byer brugte den almindelige Torvevej: Gennem **Hedeled** mellem Ledøje og Risby Mark, derfra gennem **Stolpeled** mellem begge Risby Vange, saa igennem **Raabers Led**, nu igennem **Egby Lund**, derfra gennem **Lundsled**, saa gennem **Flommeled** og videre til København, som ogsaa Stenene og andre Tegn paa samme Vej udviser. Naar nu Egby-Mænd formener og lukker saadan vores gamle Torvevej for os, hvor vi i over 50 Aar uden Forhindring og Modsigelse har aget - de har opgravet og flyttet Lundsled, saa mener vi, at de maa udlægge os samme Vej, som den har været tilforn, saa man atter uden Farlighed kan færdes der, eller bøde for den Skade, som nogen Vejfarende kommer til der.

Saa førte Ledøjemændene Tingsvidner i Sagen: Laurits Frandsen, Sognefogden i Ballerup, kunde bevidne, at Vejen var benyttet i 50 Aar, Per Hansen i Gundsømagle havde i 60 Aar kørt paa den Alfarvej gennem Lundsled til København, Oluf Jørgensen mindedes 70 Aar tilbage.

Rekorden sattes af Jens Persen, som mindedes, at samme Vej i 80 Aar havde ligget frit for alle og enhver saa vel som for salig Jacob Ulfeld til Selsøgaard. Ogsaa for dem, der byggede og boede i Jyllinge, Gundsømagle og Kirkerup, de havde deres fri Vej gennem Ledøje - derfra gennem Hedeled og Stolpeled, desligeste gennem **Raabersled, som ligger jævne Tinget** - saa gennem Egby Lund og Lundsled saa vel som gennem flere Led.

Saa fremkom Egby-Mændene med deres Indlæg:

Eftersom Ledøje-Mænd har tiltalt os menige Egby-Mænd og

Hvessinge-Mænd for en Vej, liggende over begge vores Marker - nu er Vejen dem fragravet, og de formener, at vi har gjort dem Uret mod Loven, der siger, at der skal være Alfavej til og fra Byen, da mener vi, at der findes lovlige Vej, og det skal ikke befindes, at vi har fragravet Ledøje-Mænd nogen saadan lovlige Vej, som er lagt igennem vore Byer, men **aleneste saadan Vej, som Loven ikke uddyder**. Den Vej, vi har fragravet, er en ulovlig Vej, efterdi den ikke er lagt til eller fra Egby eller Hvessinge, men gaar over vores Enge og Agerjord til stor Skade og Afbræk for fattige Folk. Derfor formener vi, at vi ikke har gjort Ledøje-Mænd nogen Uret og meget mindre at have gjort mod Loven.

Naar Ledøje-Mænd vil have deres Tiltale mod os besmykket med, at den omtvistede Vej har ligget i mange Aar paa de Steder, at de har aget uhindret ad den og derfor bør nyde uhindret Vej, saa nægter vi ikke, at den har ligget der, og at Ledøje Folk har benyttet den. Men at den fra Arilds Tid har været Ledøje-Mænds **rette Torvevej**, det benægter vi strideligen. Vi mener, at denne Vej **ikke** med Rette kan holdes for nogen Landevej eller Torvevej, ej heller for Ledøje-Mænd. De bør ligesom andre omliggende Byer søge deres Torvevej paa de Steder og igennem de Byer, hvor den alfare Vej kan være næst (nærmest) hosliggende.

De kan søge de almindelige gamle Veje, som fra Arilds Tid befindes at være lagt fra Ledøje til den alfare Vej gennem Ballerup til København, eller til den almindelige Vej igennem Risby til Roskilde Landevej, eller igennem Egby til Flommeled til København - som andre deres Naboer har gjort og endnu plejer at gøre. Hvorfor skal de over vores Bymark, Eng og Agerjord? Det er ved Tingsvidner godtgjort, at saadanne ulovlige, ekstraordinære Veje, som er lagt over vores Ager og Eng, har været til Tinge **afløst** mere end paa 24 Aars Tid, Aar efter Aar. Ledøje-Mænd søger dermed vores store Skade og Ulempe, som ikke er kristeligt eller tilbørligt - men endog mod Loven.

Vi mener ogsaa, at Vejen **ikke** har været Torvevej fra Arilds Tid, men aleneste **Tingvej**, bevilget og samtykt af Øvrigheden og vores gamle Forfædre udi fordums Dage for særdeles Aarsagers Skyld i den Tid, da **Ting holdtes udi Lunden ved Egby**, og did søgte saa til deres Værneting de Mænd, som da levede og boede i Østre Byer. Kunde Ledøje-Mænd fremlægge særlige Privilegier eller Frihedsbreve, saa de kunde hjemle at bruge samme Vej uhindret, var det en anden Sag. Ellers skulde de som andre Danemænd benytte den alfare Vej.

Saa førte Egby-Mændene Tingsvidner i Sagen og slog flot Ledøje-Mænds Rekord paa dette Omraade!

Jens Persen i Hvessinge kunde mindes 90 Aar tilbage. Han var nu henved 2 Aar mindre end 100 Aar. Da han var en liden Dreng, vogtede han sin Faders Kvæg, og ofte havde han set Folk drage til Smørum Herredsting - gaaende, ridende og agende - som da holdtes i Egby Lund, og det skete med Øvrighedens Minde og Bevilling, at Vejen gennem Lundsled blev benyttet til begge Sider. Ridefogden paa Københavns Slot og den daværende Herredsfoged Peder Jensen, som boede i Isløff (Islev), der nu bruges af Kongl. Majestæt, havde derfor en Grønvej (ikke opkastet Vej) gennem Lundsled til Tingpladsen. Det var med Egby og Hvessinge Mænds Samtykke og Villie, som var paa de Tider, og har Vejen ligget igennem Lundsled indtil for 5-6 Aar siden.

Christoffer Ibsen i Egby mindedes det samme i 80 Aar.

Nu spurgte Laurids Gregersen, om Ledøje, Egby og Hvessinge Mænd havde flere Breve at fremlægge. Ledøje og Egbyfolkene svarede Nej, men de Hvessinge Bymænd vilde føre flere Vidnesbyrd.

De fremlagde da følgende Brev:

Peder Olsen i Risby, Herredsfoged i Smørum Herred, Tingskriver Jacob Clausen og Jep Rasmussen, ogsaa af Risby, gør vitter-

ligt for alle, at Aar efter Guds Byrd 1604, Mandagen den 30. Januar - for os menige Tingmænd og Almue, som samme Dag søgte fornævnte Ting - var skikket lovlig til Tinge ærlig Mand Jep Jensen i Hvessinge paa sine egne og sine Bymænds Vegne, at han her paa Tinge har ladet forbyde ingen, i hvo han er, at age eller have nogen Færdsel paa deres Mark, over deres Kornvang eller Eng, hvor ikke ret Landevejene er eller bør være.

Nu fremtraadte 12 uvildige Mænd for at afgive Beretning. De var udmeldt paa et tidligere Tingmøde. Med Flid havde de været paa Aastederne, paa samme Alfarvej og ved Lundsled og set og besynet det. **Efter gammel Hævd og Stenbroer, som endnu findes, vidste de ikke anderledes derpaa at sige, end at samme Vej bør have sin Gang igennem Lundsled og frem over Egby og Hvessinge Marker, som den tilforn har ganget.**

Denne Opfattelse sluttede Øvrigheden sig til, saaledes at Egby-Hvessinge Mænd i denne Sag trak det korteste Straa.

Retssagen har særlig Interesse derved, at den fortæller og angiver, hvor en af de ældgamle Farveje fra Oplandet førte ind til København; rimeligvis har den været benyttet længe førend Roskilde Landevej og Københavnervejen (nu Frederikssundsvejen) blev anlagt - og sagtens været den korteste.

Tillige stedfæstes her Smørum Herreds gamle Tingsted. Det var i Egby Lund tæt ved Raabers Led, som et Tingsvidne beretter.

Kendelsen var afsagt. Men med at faa den efterlevet gik det grumme trægt! Endnu 8 Aar efter - 1638 - maatte Parterne atter paa Tinge, hvor 12 Mænd blev udmeldt til at bese Aastederne: Broen og Vejen ved Lundsled og ved Flommeled. Egby og Hvessinge Mænd havde jo opgravet Vejen ved Lundsled og kastet en Grøft til der. Hvessinge Mænd hævdede, at deres Rugagre og Enge ikke kunde taale, at der blev kørt over dem fra Flommeled. Ledøje-Mændene hævdede, at dem gamle Torvevej til Hovedstaden havde Hævd. Nu maa Egby-Mænd love at lukke deres Gærder og opgrave deres Diger, det bedste de kunde. Det gav de Herredsfogden og Ridefogden Haand paa. Hvessinge Bymænd gav ogsaa Haand paa, at de nu vilde færdiggøre den Bro og det Led gennem Lundsled, saa Vejen blev farbar. Hvad Vejen gennem Flommeled angik, vilde de to Byer, Egby og Hvessinge, holde den i Stand, naar man vilde følge den og skaane deres Korn.

Saa var den lange Strid endelig blevet bilagt.

Valdemar Møller.
(Årbog for Historisk Samfund for Københavns Amt.)

Nybölle

GULDBRYLLUP I NYBÖLLE d. 11. april 1906

To artikler fra Roskilde Dagblad

Guldbrudgommen, Nicolaj Martin Dilling, er barnefødt i Skibby Aar 1828 og er altsaa 78 Aar gl. Dilling er gammel Veteran, og var med i Krigen 48-50, hvor han gjorde Tjeneste ved Fyens Intendantur og bl.a. var med under Bombardementet af Fredericia. Selvfølgelig hører det til hans kæreste Minder at fortælle om hine Dage, da Tanken om at værne Land og Rige mod fremmed Vold knyttede det danske Folk sammen som Brødre med fælles Maal og fælles Villie.

Hans Hustru, Marie Sofie Juliane Jensen, er født i Følleslev ved Holbæk 1834. Ægteparret blev viet den 11. April 1856 i Følleslev Kirke.

Efter Krigen tog Dilling hjem til Torpegaard ved Kalundborg, som Faderen havde i Forpagtning. Da han blev gift, overtog han og Hustruen Forpagtningen af Torpegaard, og her var de i nogle

Holmagergaard, 1920'erne

Aar, indtil de flyttede til Maltes Kro ved Holbæk, der har ca. 80 Tdr. Land. I 12-13 Aar var de i Maltes Kro, indtil 1873, da de overtog Gaarden i Nybølle, hvor de har boet siden. (Holmagergaard, red.) Det er en stor Gaard paa 93 Tdr. Land, og Dilling og Hustru havde kun smaa Midler til at begynde den store Bedrift med. Hertil kom, at Børneflokket voksede - Ægteparret har haft 10 Børn, hvoraf de 8 lever - men det skal siges til Dillings og Hustrus Ros, at de ikke blot med Flid og stor Dygtighed har ledet deres store Bedrift, men tillige opdraget deres Børneflok saaledes, at de nu kun har Ære og Glæde af deres Børn.

Dilling har i 6 Aar fra Slutningen af 80'erne været Medlem af Ledøje-Smørum Sogneraad og Tillidsmand i den sjællandske Bondestands Sparekasse; han er en frisindet Mand og god Demokrat og har med Interesse fulgt og deltaget i det politiske Liv, og Venstres Sag har altid i ham haft en trofast Støtte ligesom "Roskilde Dagblad" en fast Abonnent.

Den næstældste af Sønnerne, Gaardejer Christian Dilling, har Fædrenegaarden i Nybølle, og hos ham henlever Guldrudeparret deres Alderdom.

Guldrudeparret har foruden sine 8 Børn 26 Børnebørn - en talrig Slægt at samles med paa deres Højtidsdag, som vil blive festligholdt af Kommunens Beboere ved en Fest i Smørum Kro imorgen, Onsdag, Eftermiddag Kl. 5, hvortil Guldrudeparret med Slægt er indbudt.

Guldbrylluppet i Smørum

Det var en smuk og stemningsfuld Højtidelighed, som den 11. ds. fejredes i Smørum Kro til Ære for Gdr. R. M. Dilling og Hustru, Nybølle, i Anledning af deres Guldbryllup. Festligheden havde samlet et Par hundrede Mennesker.

Ved Fællesspisningen blev Hædersgæsterne, Familien og de øvrige Gæster budt Velkommen af Dyrlæge Thaysen Petersen, Smørumovre, hvorefter Festtalen holdtes af Pastor Valeur, Ledøje, der erindrede om det smukke Samliv, Guldrudeparret havde ført, og om den Retskaffenhed, de i al deres Færd udviste.

I Anledning af, at Guldrudgommen har deltaget i Treaarskrigen, indløb der fra Krigsministeriet en Takkeskrivelse samt medfølgende 30 Kr. til den gamle Veteran.

Proprietær Tønnesen, Øbakkegaard, talte for Ægteparrets Børn, og Dyrlæge Thaysen Petersen for Børnebørnene. Justitsraad R. Hansen, Gundsøllille, talte for "gamle Dilling", som han i saamange Aar havde kendt og lært at vurdere, som venlig og trofast i hele

sin Virksomhed.

Guldbrudgommen takkede i bevægede Ord for den store Opmærksomhed, der vistest ham og hans Hustru. Det havde været en Glæde for dem at opleve denne Dag, der vilde være et Lyspunkt for Resten af deres Liv.

Paa Familiens Vegne takkede Gdr. Chr. Dilling, Nybølle, alle, som havde bidraget til at gøre Dagen saa højtidelig og smuk for hans Forældre.

Fra Kommunens Beboere blev der overrakt Guldbrudeparret et Sølvbæger med Indhold, og en Række Telegrammer og Lykønskninger indløb til Festen fra fjærn og nær.

Guldbrudeparret fik ved den Opmærksomhed, der fra saa mange Sider vistest dem, Bevis for, hvor almindelig agtede og afholdte de er.

Hove

HOVE 1786-1986

Denne artikel stammer fra korrektoren til en endnu ikke udgivet bog om "Tørveskærsegnen", (Amtsmuseumsrådet).

Den lille landbrugslandsby Hove blev udskiftet i 1786. Ingen af gårdene flyttede udenfor landsbyen dengang, men 10 huse var udflyttede i begyndelsen af 1830'erne, da Sterm beskrev landsbyen. Højest sandsynligt lå disse på en del af de husmandsparceller, der blev udstykket i moseområdet mellem Hove å og Flintebjerg Rende, det såkaldte Hove Overdrev. Hove havde i begyndelsen af 1800-årene 8 selvejergårde og 13 huse med jord, hvoraf de 6 var fæstere under Hove Mølle. Der fandtes 3 jordløse huse. Bønderne i Hove beskrives som ret velhavende. I landsbyen var der 1 hujmand, 2 skræddere, 1 væver og 1 skomager, bønderne havde 2 indsidderende boende. På møllen, hvor der var både vindmølle og underfalds- og overfaldsvandmølle, fandtes en smed og en stampemester.

Bymændene havde på dette tidspunkt en 8 tdr. land lille lund, Hove Lund, som fællesejendom. Da kirkens jordbesiddelser efter reformationen kom under kronen, blev en del af jordegodset tildelt forskellige institutioner, og bl.a. skoven i Hove kom under Vartov

Hove gadekær, 1956.

hospital. Bønderne havde dog stadig gærdselsret og græsningsret i skoven. For at frede ungskovene blev der ansat en skovfoged, der skulle have opsyn med området og bo i et lille skovfogedhus ved lunden.

Landsbyen forandrede sig ikke, som tiden gik. I 1874 fik man en lille skole på overdrevet. En af de pensionerede gårdejere fra Hove kunne fortælle, at da han var barn (født i 1914), var det en frk. Olsen, der drev pøgeskolen, og her gik børn ikke alene fra Hove og Nybølle, men også fra Edelgave gods.

Også i Hove blev der udparcelleret jord til statshusmandsbrug bl.a. fra Stenbækgård langs Hove Møllevej. Thorsøgård var den sidste gård i amtet, der havde malkekvæg. Det blev solgt i midten af 1970'erne. Nu har et par gårde i landsbyen svin og fedekalve, ellers er der som i de øvrige landsbyer i kommunen andre virksomheder i gårdene. I et par stykker er der rideskole, to af gårdene er opkøbt af en møbelhandler, hvis søn nu har møbelhus i alle bygningerne. Nogle af gårdene er ejet af folk med andre erhverv, f. eks. en ingeniør, en lærer og en belysningsmester, i en af gårdene er et grafisk værksted. Jorden er forpagtet ud til en af gårdene.

Kun få af de nuværende beboere tilhører de gamle gårdslægter i landsbyen. Men en af dem fortalte, at der var flere 3.generationshoveboere nu, da der var kommet mange tilflyttere hertil og havde overtaget gårdene i 30'erne. Deres børn og børnebørn slog sig ned her, også selv om de arbejdede andetsteds. Disse regner sig alle for "rigtige" hoveboere.

Hove landsby er så lille, at alle kender alle. Man kan gå ud og ind hos hinanden, og man forsøger at styrke sammenholdet. Man har holdt bylaugstraditionen ved lige, og bylauget arrangerer fælles fester for beboerne, f.eks. byfest og Sankt Hansfest, men man har også været på fiskeudflugter og teaterture.

Købmanden er desværre holdt op med at drive virksomhed for en halv snes år siden, og beboerne må derfor handle i Veksø, Smørumnedre eller Ballerup, men endnu kommer her dog fiskehandler og ismand kørende. Her er nu en del børn, som går i skole i Smørumnedre.

Når man kommer til landsbyen fra Smørumovre, er landskabet præget af mange vindmøller. Nogle af Hove-beboerne har slået sig sammen om et vindmølleprojekt. De leverer strømmen til NESA. Ellers er de gamle gårde og huse i byen velholdte, en rigtig idyl findes omkring gadekæret, hvor også nye parcelhuse har fundet plads.

Hove Mølle ejes af en fouragehandler, der desuden ejer en af gårdene i Smørumovre, hvor foderet opbevares. Hove Lund af en revisor, der har forpagtet jorden ud. På overdrevet findes et par gartnerier. Foruden møbelhus er der et håndkøbsudsalg og en servicestation, men landsbypræget er bevaret, bl.a. fordi byens marker endnu er intakte. Men hvordan vil der blive i Hove, hvis det planlagte motorvejsprojekt gennemføres? Landsbyen vil da blive omringet af transportkorridorer og amputeret fra sine marker. Hvordan vil det komme til at præge landsbyens fysiske miljø?

Aktivitetskalender:

- 27. februar: Generalforsamling og Åbent-hus
- 1. marts: Foredrag på Ledøje-Smørum bibliotek
- 6. april: Åbning af udstilling om Stavnsbåndets Ophævelse på Ledøje-Smørum bibliotek
- 9. juni: Forårstur i lokalområdet
- 19. juni: 200-års fest ved Smørumovre gadekær

**SANG TIL LÆRER ANDREAS STØYS 25-års JUBILÆUM,
d. 30. august 1947**

Ordet "Skolemester", strengt og trist det lød,
og i Drenges Sind det Angst og Bæven gød.
Han var dygtig til at terpe Lærdom ind,
men han glemte: Børn har følsomt Sind.

Nu er Læreren en ganske anden Mand,
Børns Fortrolighed han oftest vinde kan,
det for ham betyder mer' end Visdoms Ord,
som bli'r remset op af blandet Kor.

Se, en saadan Mand jo Hove Skole har,
det for alle Skolens Børn en Lykke var.
Gennem femogtyve Aar han lærte dem,
hvad der bære kan paa Vejen frem.

Lærer Støy! De var for os al Visdoms Rod,
Barnets Sind og Tanker altid De forstod.
Det, De lærte os, var ikke tomme Ord,
det i Sjælen satte dybe Spor.

Hove Skole var skam intet flot Palads,
men for Aandens Virke var der altid Plads.
Gymnastikken havde ogsaa gode Kaar,
gik med Liv og Lyst i Skolens Gaard.

Naar til Edelgaveskoven Turen gik,
tænkte Lærer Støy vist mest paa Botanik,
Drengene var mere oplagt til lidt Sjøv,
naar vi først kom i den grønne Skov.

Som'rens Udflugt ogsaa gik til København,
hvor den store By os helt tog i sin Favn.
Zoologisk Have, Cirkus gæsted' vi,
hele Dagen gik fra 7 til 10.

Lærer Støy paa Sjællands Jord slog sig til Ro,
skønt han er en ægte Vendelbo,
han det sidste tror jeg ikke praler med,
det forbyder hans Beskedenhed.

Naar vi mindes vore glade Barndomsaar,
Lærer Støy som Ven og Lærer staar.
Som en Mand, der fik sin Plads paa rette Sted,
vi Dem hilser i Ærbødighed.

Cand. typ.

Smørumovre

SMØRUM KIRKES ORGEL

Man kunne i juli måned læse i BMA, at Smørum kirke nu skal have nyt orgel.

Tidligere medlem af Smørum menighedsråd, Børge Thomsen, har fået en del spredt korrespondance, spændende fra omkr. 1900-1955 fra orgelbyggerfirmaet J. Starup & Søn, der installerede det nuværende orgel i 1899. I samlingen findes der håndskrevne breve fra lærer J. P. Jørgensen og hans efterfølger, lærer Alfred Larsen; desuden er der regninger og tilbud fra firmaet og tre kladder til breve fra J. Starup, som er svært læselige.

Det første må være fra omkr. 1900, for det drejer sig om tilbud på orgelfacade til det nye orgel efter tegning af professor H. B. Storck, som restaurerede Ledøje kirke i 1887-88 og genskabte dobbeltkirken der, og tilbuddet lyder på 388,- kr. i fyrretræ og 690,- kr. i egetræ. Orgelfacaden er egentlig ret flot med sit midterparti kronet af rigsvåbenet og en konge med kronregalierne. Selv om den ikke lige er efter nutidens smag, er det uheldigt, at facadens nederste del for tiden skjules af en grim bæk og stole til koret. Vi kan ikke med sikkerhed sige, om det er Storcks forlæg, der er brugt, for J. Starup omtaler også et tidligere tilbud på facade, sendt til dr.theol. Henrik Scharling (forf. til Nøddebo Præstegaard), åbenbart i hans egenskab af kvæstor (regnskabsfører) for Københavns universitet. Smørum kirke var nemlig i 1539 blevet overdraget Københavns universitet "til fattige studenters underhold", og dette ejerskab varede i næsten 400 år til 1934.

Den 19. september 1911 skriver lærer Jørgensen brev til J. Starup for at bede ham om at tilse orgelet efter kirkens restaurering, da præsten (J. K. V. Valeur) ønsker at holde høstprædiken førstkommande søndag. Den høstgudstjeneste blev formentlig ikke til noget, for den 23. september svarer orgelbyggeren:

"Ved Eftersyn af Orglet i Smørum Kirke, som jeg vilde foretage igaar, viste det sig, at Orglet ved Kirkens Restauration er ganske ødelagt af Kalk og flere Forsøg paa at faa Mekaniken til at fungere aldeles umulig.

For at faa Orglet i brugbar Stand skal alle Piber ialt 300 tages ud at renses, Piber skrues af, pustes ud, alle Ventilertages ud og slibes, samt Bælgene adskilles og Ventilertages i disse ogsaa slibes, kun ved en meget grundig Rensning, hvor ethvert Kalkkorn kommer væk, kan Orglet blive be-

tegnat brugbart.

Orglet adskilt, renset, igen samlet med Intonation og Stemning 120 kr."

Hvad der skete i mellemtiden, ved vi ikke, men den 30. oktober skriver lærer Jørgensen følgende, ret så ophidsede brev til:

"Hr Orgelbygger Starup!

I Gensvar paa Deres ærede af 25/10 skal jeg ikke undlade at meddele, at Orgelet er blevet efterset af en Orgelbygger J. P. Henriksen, Vesterbrogade, paa Foranledning af Hr. Arkitekt Hansen.

Hvad samme Orgelbygger har gjort - eller ikke har gjort ved Orgelet, skal jeg ikke udtale mig om, da jeg vægrede mig ved at have med ham at gøre. Resultatet af hans "Eftersyn" har imidlertid været, at flere Stemmer har tabt i Klangfylde, og Orgelet i det hele har tabt i Kraft og Vellyd.

Jeg staar ikke ene med min Opfattelse, den deles af baade Præsten og Organisten.

Jeg har derefter personlig henvendt mig med Besværing herover til Kvæstor, der var meget forbausset over, at Arkitekten paa egen Haand var optraadt som anført. Han vilde nu nærmere undersøge Sagen, men bad mig imidlertid foreløbig forholde mig rolig og afventende.

Orgelfacaden, fotograferet ca. 1975.

Paa Sagens nuværende Stadium skal jeg derfor ikke udtale mig skriftligt.

Skulle Deres Vej imidlertid falde inden for hos mig i Løbet af 8 Dage (ikke Lørdag) kan jeg imidlertid meddele Dem et og andet, der vil interessere Dem.

Senere har Hr. Henriksen tilskrevet mig om, at han agtede at lade afholde en Kirke Koncert her til Fordel for sig selv. - Jeg har imidlertid afvist ham pure."

Det er ærgerligt, men vi ved ikke, hvad der skete med den slemme hr. Henriksen, for nu er der en pause i brevene til 1922, hvor lærer Larsen på opfordring sender målene på tovene i orgelbælgen til J. Starup.

Hurtigt derefter, den 14. juli, modtager Starup et alarmerende brev fra kgl. bygningsinspektør Martin Borch om straks at tage til Smørum kirke, hvor der har været indbrud. Beregning af omkostningerne ved orglets istandsættelse skal sendes til kontorchef Ammentorp, kvæsturens kontor i Studiestræde. Allerede fire dage efter har J. Starup tilbuddet klar, og man imponeres i det hele taget over, hvor hurtig udveksling af breve foregik på den tid, og hvor hurtigt Starup udfører arbejdet, afstandene taget i betragtning. Brevet til kontorchef Ammentorp lyder således:

"Foranlediget modtagen Skrivelse fra Hr. Arkitekt Borch, har jeg været i Smørum Kirke at undersøge Orgelet, som har lidt Skade efter et Indbrud i Kirken.

Et nyt Registertræk for Bordun 16' maa indsættes, da det nuværende er ødelagt, ligeledes er flere Pedal Tangenters filtbelægning beskadiget som Følge af at der er traadt haardt paa dem, og maa istandsættes.

Synsreise og Reparation af det beskadigede vil andrage 40 kr."

Så er der igen pause i korrespondancen, men efter at Smørum kirke er overgået til selveje pr. 1. oktober 1934, må orgelbyggerfirmaet den 28. januar 1935 sende en meget høflig forespørgsel til kirkeværgen om, hvordan fordelingen af regningen for den årlige vedligeholdelse af orglet skal være, universitetet og kirken imellem. Brevet slutter med:

"vi forventer gerne at maatte modtage Deres ærede omgaaende Svar".

Igen en lakune, denne gang på tyve år til september 1955, men man tør næsten ikke tro, at det betyder, der ikke har været noget i vejen med orglet i al den tid. Ved denne lejlighed giver firmaet tilbud på elektrisk luftforsyning af orglet, vedlagt tegning af orglets indre dele. Regningen, som sendes til menighedsrådsmedlem tømrmester Bjørnsson i Hove, lyder på 2.202,- kr.

Mon ikke man heraf kan konkludere, at Smørum kirke i høj grad trænger til et nyt orgel, så man også der kan afholde lige så fine koncerter som i Ledøje kirke, hvor man fik nyt orgel i 1975?

K.F.

(Tydningen af J. Starups breve skyldes organist, dr.phil. Finn Mathiassen.)

EN OPFORDRING TIL AT GÅ PÅ MUSEUM:

Tirsdag den 6. oktober tog museumsdirektør ved Rosenborgsamlingen, Mogens Bencard hul på foredragsrækken.

Bencard, som de fleste måske kender fra TV, er virkelig en kapacitet. Han var på hjemmebane, da han - naturligvis seriøst og med videnskabelig dokumentation - førte os gennem en lille flig af Chr. IV's liv.

I halvanden time holdt han forsamlingen tilbage i åndeløs spænding, da han fortalte om slaget i 1644 ved Kolberger Heide, hvor Chr. IV som bekendt blev voldsomt såret på flagskibet "Trefoldigheden". Kongens blodige klæder, der blev bragt til København, idet de nærmere var at betragte som relikvier, kan nu ses på Rosenborg Slot i renset stand, men dog fortsat med tydelige rester af kongens blod.

Chr. IV's præstation sættes i relief, når det erindres, at han var 67 år gammel, da han blev såret. Bencard mere end antydede, at netop kongens alder taget i betragtning samt ikke mindst, at han i ca. et halvt år gik rundt med 2 meget store granatsplinter i sig, herunder et i øjet, var medvirkende årsag til, at svenskerne på mirakuløs vis og uden skudveksling slap ud af en overlegen dansk månedlang belejring.

Granatsplinterne blev i øvrigt senere af Chr. IV beordret anvendt til smykker.

Den ene granatsplint var formentlig årsagen til svigtende dømmekraft hos kongen. Samme splint på ca. 1 cm³ var måske dermed indirekte årsag til, at sving sønnen Corfitz Ulfeldt under fredsforhandlingerne ved den dansk-svenske grænse ved Brömsebækken måtte afstå en række norske grænselandskaber samt Halland og Gotland.

Slaget om Østersøen var tabt.

De blodige klæder står tilbage.

Peder Madsen .

KÆRE REDAKTEUR!

Når jeg skriver dette lille brev til dig, så er anledningen egentlig lidt trist. For et års tid siden meddelte du bestyrelsen, at dette nummer ville blive det sidste fra din hånd!

I 5 år har vi haft glæde af det kvalificerede arbejde, du har udført som redaktør for bladet. I samarbejde med Hove offset, ved Erling Olesen, er det lykkedes at skabe et blad af en virkelig fin kvalitet. Nu har vore medlemmer næppe lejlighed til at drage sammenligninger med andre foreningsblade, men vi kan være vores bekendt!

Det meget store detailkendskab, du har haft til Det Lokalhistoriske Arkiv, har været af uvurderlig betydning for stofvalget i bladet. Det bliver meget svært at erstatte.

Tak for arbejdet, tak for gode læsestunder.

På bestyrelsens vegne
Steen Asger Jensen.

REDAKTØRENS FARVEL

Da vi i sommerens løb flytter fra kommunen, bliver dette medlemsblad det sidste med undertegnede som redaktør.

Da jeg i sin tid som medarbejder på Lokalhistorisk Arkiv blev klar over, hvor meget trykt materiale der allerede fandtes om Ledøje-Smørum, turde jeg tilbyde min assistance som redaktør, og efter det første nummer viste bestyrelsen mig den tillid at give mig fuldstændig frie hænder, hvad jeg er meget taknemmelig for.

I stedet for kun at lave et meddelelses- eller debatblad har jeg set det som min primære opgave at få offentliggjort så meget som muligt af vor historie, ny som gammel.

Det er selvfølgelig ikke gået uden hjælp, så først må jeg takke biblioteket, der tålmodigt har skaffet mig de særeste gamle bøger og tilmed i stor udstrækning leveret gratis fotokopiering - i den gode sags tjeneste.

Dernæst skylder jeg trykkeren, Erling Olesen, stor tak for diskret hjælp til nybegynderen i faget, tak for stor omhu ved renskrivningen og tålmodighed til at lave om på tingene, til vi begge var tilfredse med resultatet.

Jeg ønsker min efterfølger held og lykke - der findes stadigvæk masser af stof i Lokalsamlingen og i Arkivets arkivalier.

K.F.

FORENINGENS BESTYRELSE

Formand:	Steen Asger Jensen	02 65 03 09
Næstformand:	Lone Brüsç	02 97 37 32
Kasserer:	Evy Qvistgaard	02 65 88 42
Sekretær:	Peder Madsen	02 97 38 33
	Vilhelm Nielsen	02 16 90 12
	Anni Pedersen	02 65 47 20
	Rita Holm, arkæologi	02 65 36 44
Suppleanter:	Poul Zeiler, foto	02 65 13 41
	Aase Thygesen	02 97 56 45
Revisorer:	Elin Jakobsen	
	Lars Jensen	
Suppleant:	Poul Clemmensen	

LOKALHISTORISK ARKIV:

Adresse: Smørum Bygade 35, Smørumovre, 2765 Smørum
Telefon: 02 65 44 04 (i åbningstiden)
Åbningstid: den 1. torsdag i hver måned, kl. 19.30-21.30
den 2. lørdag i månederne sept.-maj, kl. 11-13
og efter aftale.

Arkivarer:	Aase Thygesen	02 97 56 45
	Edla Nikolaisen	02 97 51 95
	Pia Christensen	02 97 50 51

Dette blad udgives af:

LEDØJE-SMØRUM HISTORISK FORENING OG ARKIV

med Kirsten Faulk som redaktør.

ÅRSKONTINGENT 1988: kr. 60,- pensionister kr. 30,-

Foreningens bomærke er tegnet af Bent Eggert.

Arkivets bomærke er tegnet af Nya Sebulonsen.

De viste fotos af nyere dato er taget af:

F. H. Solhauge, Johs. Nielsen.

ISSN - 01090712

HOVE OFFSET 02 - 16 92 72